

אמת בצילום

רים מאוחר למוקדם. כיוון שכך, התרפיס האחרון היוצא מהמרפסת הופך להיות, אם רוצים בכך, כתב-היד האותנטי והמקורי. הוא הדין במצלמה הדיגיטלית. משעה שהנקודות המרכזיות את התמונה הופכות להיות ספרות בזיכרון של הצי"פ, ניתן למחוק את השעון מהקיר של הכנסיה, לשנות את השעה, להציב אדם אחר במקום זה שצולם במקור, ואיש לא יוכל לקבוע על פי התצלום הסופי אם הוא תצלום-מקור או תצלום מעובד.

מה שהיווה עד אמצע שנות ה-80 של המי

תרומתו החשובה השניה של הצילום היתה כתחום האותנטיות והאובייקטיביות. עד להופעת הצילום, מלאכת שיקוף המציאות נעשתה בידי הציור. אולם הציור שיקף את המציאות כפי שהיא נתפסה בעיניו של הצייר, ולא דווקא כפי שהיא "באמת". והנה באה המצלמה והעניקה למושג האר-נטיביות מימד אובייקטיבי חדש. תצלום של אדם ליד כנסיה עם שעון היוכה הוכחה בלתי-מעוררת לקיומה של הכנסיה, קיומו של האדם ולהיותו שם בזמן מוגדר. כל זה היה נשאר נכון (למרות הטכניקות של הפוטו-מונטאז') ו

ב ימים אלה מתקיימת בבית-ספר תיכון חדש בתל-אביב תערוכת-סיום נאה של בוגרי החוג לצילום (בהדרכתה של שרה גפן). העבודות המוצגות עוסקות בכל הנושאים המעסיקים אנשים צעירים: ברדיות, פורטרטים, קומפוזיציות, התמודדויות עם המריום וכיוצא בזה. עבודות אחרות מפתיעות בכשרותן, אבל לא ההפתעה היותר-גרולה מספיקת תמר גורדון, המנהלת בפועל של בית-הספר. מסתבר שהצילום מאושר עליידי משרד-החינוך כמיקצוע בבחינות-הבגרות, אבל ועד ראשי האוניברסיטות לא מכיר בציר לום כמיקצוע כללי לצורך קבלה לאוניברסיטה, ולמעשה הוא לא מוכן לעניין זה לראות בו אמנות.

יש משהו אירוני בעובדה שהאוניברסיטות בארץ לא מכירות בצילום ככאמנות, שעה שהצילום חוגג השנה את יום הולדתו ה-150, ועומד, ככל הנראה, על סף מהפכה טכנולוגית, אולי הגרולה והעמוקה ביותר למן הופע-תו.

ארץ ללא חיים

ה היסטוריונים החליטו לקשור את לידת הצילום בהמצאת הרדגוטופ של דג'ר בניסויי ולא בניסויי של גיאפס בקאמרה אובסקורה, שנעשו כבר ב-1826. אבל לנו יש עניין מיוחד דווקא בצילומי הראשונים של טאלבוט ב-1834, כיוון שהם ממחישים את הקשר המורכב של המצלמה עם הזמן ועם האותנטיות.

טאלבוט הצליח לצמצם את זמן החשיפה של לוח-הצילום לאור משמונה שעות לשעתיים בלבד, אבל עדיין היה זה זמן חשיפה ארוך מדי מכדי לתפוס עצמים בתנועה. כך, למשל, כאשר הציב את מצלמתו מול כיכר, נקלטו העוברים ושבים ככתמים לבנים. במילים אחרות, מבחינת מצלמתו של טאלבוט הכיכר ההומה היתה ריקה מבני-אדם. עובדה פיקניטית זו מזכירה את דבריו של האסטרונום האמריקני הנודע, קארל סגאן, המנסה זה זמן רב לשכנע את רשויות החלל להשקיע מאמצים בחיפוש סימני-חיים על פני כוכבי-לכת אחרים במערכת-השמש שלנו. סגאן טוען שאל לנו להסיק מסקנות שליליות על סמך צילומים שנעשו באמצעות לווינים. שכן גם החיים על פני כדור-הארץ לא מתגלים בצילומי לווינים, למעשה, קובע סגאן, רק צילום אחד מתוך אלף צילומים של כדור-הארץ מוזה סימני-חיים על פני כדור-הארץ. קביעה מפתיעה זו עשויה למתן את יומרה תיו הצילום לשמש הוכחה אובייקטיבית לקיומה של מציאות פיזית כלשהי. החיים שחמקו מערשתו של טאלבוט מוסיפים, גם כעבור 150 שנה, לחמוק מהמצלמות המשוכחלות ביותר של ימינו, למרות שהן מסוגלות לראות מגובה של אלפי קילומטרים טוב יותר מכפי שיכלה לעשות מצלמתו של טאלבוט מרחק של מטרים אחרים.

אדם, כנסיה ושעון

מ גבולות אלה של המצלמה חשובות לציון, כיוון שהתנועה מתקיימת בזמן, וגם המהפכה הגרולה שחוללה המצלמה מת-מצית בראש וראשונה במימד הזמן. יכולתה של המצלמה להפיק תמונה אחת מתוך זרם הזמן, הנושא את התמונות של המציאות, ולהקפיא אותה לנצח, היא אחת התופעות הפראדוקסליות ביותר. שרר החיים הנתיים סים בעינינו שרויים לעולם בתנועה. כיוון שכך, תמונה בודדת המופקעת מתוכה אינה יכולה לייצג חיים, כשם שנהר, העוצר את זרימתו, שוכ אינו נהר, אלא משהו אחר. והנה למרות הגיונם של דברים אלה, התצלום הניח מוחזק על דיניו כתעורה האותנטית והאובייקטיבית ביותר של המציאות.

פראדוקס זה מגיע לשיאו בקולנוע. הרצף הקולנועי מורכב מתמונות נייחות, ולפיכך לא אותנטיות, כמוכח הנוכח לעיל. יתירה מאת, רק העובדה שאנחנו מריצים אותן בקצב של 24 תמונות בשניה משלה את עינינו ליחס לזמן תנועה.

שרון בכר: תמונה מתערוכת בוגרי החוג לצילום, תיכון חדש 150 שנים לצילום

אה שלנו הוכחה עליונה לקיום אמת של מציאות זו או אחרת, ויכול בקרוב להעיד אך ורק על קיומה של מציאות סובייקטיבית, צילר-מית, בדומה למציאות של הציור.

הצילום שגולד לפני 150 שנה סוגר מעגל. הטכנולוגיה הפרימיטיבית מימיו. של טאלבוט, אשר נבצר ממנה להמציא הוכחה לקיומם של חיים, פינתה את מקומה לטכנולוגיה חדשנית, שאף ממנה נבצר להוכיח את קיומם של חיים, כיוון שתצלומי החיים שלה נוצרים מצירופים של ספרות בינאריות גמישות וכוכות המאוחסנות בתוך המחשב.

אלמלא הופעתן של המצלמות הדיגיטליות הראשונות, המאיימות לסלק את מושג האותנטיות ממילון הצילום.

מה שמעבדה-הממליים עשו למילים, ומה שהסינטיסורים הממוחשבים עשו לצלילים, יעשו בקרוב המצלמות הדיגיטליות לתמונות. מעבדה-הממליים עומד לשים קץ למושג-כתב-היד המקורי" כעדות נחרצת לאותנטיות של טכסט כלשהו. שכן משעה שהטכסט מתורגם לשפה בינארית ומאוחסן בזיכרון של המחשב, ניתן להוסיף לו או לגרוע ממנו מילים, ולשנות מיקומה של מילה בטכסט ולהק-